

# บทที่ 1

## บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเป็นกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา เพราะกระบวนการที่ใช้พัฒนาคนให้มีศักยภาพสูงในทุกด้าน นั่นก็คือ กระบวนการทางการศึกษาที่สร้างคนให้มีศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมสติปัญญา และควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น ครูในยุคปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนให้เท่าทันกับยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการเทคโนโลยี ค่านิยมและวัฒนธรรมทางสังคม โดยจะต้องมีการบริหารจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ เพราะสิ่งที่สำคัญยิ่ง นั่นคือการผลิตผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืนและทัดเทียมกับนานาประเทศ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 ข้อ 5 ระบุว่า จะส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2542 : 25-29)

การส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับของการศึกษา “กิจกรรมของมนุษย์และคู่กับมนุษย์ การที่โลกเจริญมีการคิดค้นและสะสมความรู้มหาศาล มนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สะดวกสบายขึ้น ส่วนแต่ผลของการวิจัยผู้ที่ใช้การวิจัยให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ และในการดำรงชีวิตจะช่วยให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แก้ปัญหาและพัฒนางานได้ดี มีการตระหนักในความสำคัญของการวิจัยต่อการศึกษาดต่อการปฏิบัติภารกิจของครูต่อการเรียนการสอน” (สุวีณา สุวรรณเขตนิคม. 2538 : 6)

การวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าความจริงอย่างเป็นระบบสามารถช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนและช่วยพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นหน้าที่หลักของครู ที่ครูต้องรู้และปฏิบัติไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะครูเป็นบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้าน

ในปัจจุบันพบว่าข้าราชการครูที่ทำการสอนโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีการทำวิจัยในชั้นเรียนค่อนข้างน้อย อาจเนื่องมาจากการวิจัยเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนมองว่ายากไม่สามารถทำได้ ครูขาดความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ไม่เคยทำวิจัย ไม่มีเวลาทำวิจัย หรือไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนหรือหน่วยงานที่ครูสังกัด เป็นต้น แต่โดยสภาพความจริงแล้วการทำวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้ว “การวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่สิ่งแปลกไปจากบทบาทหน้าที่ครูที่ปฏิบัติอยู่ ครูเองเป็นบุคคลที่ทำการวิจัยในชั้นเรียนตลอดเวลา เนื่องจากการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยคือ ครูปฏิบัติการสอน การวิจัยในชั้นเรียนจะเริ่มด้วยการปฏิบัติงานการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สถานการณ์ที่ผู้วิจัยประสบอยู่ จากนั้นจึงทำการศึกษา กำหนดแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ตามขั้นตอน ดังนั้น ครูปฏิบัติการสอนควรได้รับการส่งเสริมให้มีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะครูเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนและเข้าใจสภาพการเรียนการสอนที่แท้จริง” (กรมวิชาการ. 2542: 2-3)

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียน กล่าวคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจด้านการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ขาดที่ปรึกษาให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือระหว่างการทำวิจัย แหล่งสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาและวิธีดำเนินการวิจัย ขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูขาดปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย และขาดการเผยแพร่การทำวิจัยในชั้นเรียน ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับการวิจัย กล่าวโดยสรุปสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นข้อมูลในการพัฒนา การเรียนการสอน ที่พบเหล่านี้จึงส่งผลกระทบต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนครูส่วนใหญ่ไม่สามารถเชื่อมโยงทฤษฎี หลักการ ไปสู่การปฏิบัติได้ ครูจึงสอนด้วยการเน้นเนื้อหาเป็นสำคัญ ทำอย่างไรจึงจะทำให้โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเห็นความสำคัญของการวิจัยและส่งเสริมให้ครูทำวิจัยควบคู่กับการปฏิบัติการสอน เพื่อนำข้อมูลที่พบจากการวิจัยไปใช้ปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอนของตน และแก้ปัญหการเรียนการสอนที่ประสบอยู่ (บัญญัติ อึ้งสกุล. 2540 : 39)

แม้ว่าการวิจัยนั้นเป็นเสมือนหัวใจของการพัฒนาการศึกษา การวิจัยจะเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ ความก้าวหน้าทางวิชาการที่ช่วยเสริมสร้างการบริหารจัดการ ให้มีความเจริญยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นแหล่งสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ด้วยเหตุนี้การมีระบบวิจัยที่ดี จึงเป็นพลังขับเคลื่อนความถูกต้อง โดยการมีส่วนร่วมของคนและองค์กรทั้งหมด การวิจัยจึงควรเป็น วิถีชีวิตของบุคคลครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น รวมถึงระบบการศึกษาและการทำงานทุก ๆ เรื่อง กล่าวโดยรวม คือ ควรมีการวิจัยทุกองค์กรของสังคมซึ่งเท่ากับ

เสริมสร้างให้เกิดพลังของความถูกต้องทั่วทั้งสังคม เพราะพลังของความถูกต้องทำให้สังคมเจริญอย่างมีความสุข และส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนที่ควรจะเป็นนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องจะต้องให้สนับสนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือให้ครูได้มีการศึกษาค้นคว้าด้านการวิจัย เพื่อหาความรู้ใหม่ ๆ และสามารถนำไปใช้พัฒนาและแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคคลและหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จะต้องทราบทิศทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเป็นอย่างดี พงศศักดิ์ จันทรสุรินทร์ (2541 : 8) ในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ด้านการวิจัยและทำหน้าที่วิจัยโดยตรง และส่งเสริมให้มีการวิจัย เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยสภาพปัญหาของการวิจัยในชั้นเรียนจะพบได้จากกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาความไม่เข้าใจในเนื้อหา ปัญหาพฤติกรรมในชั้นเรียน วิธีการสอนของครู การใช้สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ปัญหาของครูชั้นเดียวกันอาจแตกต่างกันได้ตามสภาพหรือบริบทของชั้นเรียนของครูเอง ดังนั้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป้าหมายของการวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะอย่างของครูกับเป้าหมายเฉพาะ บางครั้งเป้าหมายเฉพาะอยู่เพียงการแก้ไขผู้เรียนไม่กี่คนที่ยังเรียนตามเพื่อนไม่ทัน หรือมีปัญหากับการจัดการชั้นเรียน รวมไปถึงอาจมีปัญหาลเฉพาะการสอน แม้ระเบียบวิธีการวิจัยในชั้นเรียนดูเหมือนว่ามีระเบียบวิธีการวิจัยที่หละหลวม ถ้าเอากรอบคิดเรื่องการวิจัยทางการศึกษามาพิจารณา และเป็นอีกจุดหนึ่งที่ทำให้งานวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างจากการวิจัยทางการศึกษาทั่วไป ทั้งนี้เป็นการตอบสนอง กระบวนการคิดหรือพฤติกรรมของนักเรียนเป็นหลัก ดังนั้น การให้ความสำคัญการพัฒนาการเรียนการสอนของครูโดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และเป็นกระบวนการในการสืบเสาะค้นหาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานสอน สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงของครู ช่วยเหลือให้ครูได้มีการศึกษาค้นคว้าการวิจัย เพื่อได้รับความรู้ที่ทันสมัย และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาให้ครูผู้สอนในการทำวิจัยในชั้นเรียนและยังช่วยแก้ปัญหาต่อการเรียนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและก้าวไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา แนวทางการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนใน สหวิทยาเขตกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ว่ามีการส่งเสริมครูผู้สอนในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ระดับใด และเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนกับการพัฒนาปรับปรุงการทำวิจัยในชั้นเรียนในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนและบรรลุตามเป้าหมายในการจัดการศึกษาต่อไป

### ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนในโรงเรียนในสหวิทยาเขต กระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน เกี่ยวกับปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนในสหวิทยาเขตกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมครูผู้สอนในการทำวิจัยในชั้นเรียน ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

### สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัยเป็นการคาดคะเนคำตอบไว้ล่วงหน้า ซึ่งก่อนที่จะดำเนินการค้นหาคำตอบเชิงการวิจัย โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานของการวิจัย เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการวิจัยและตอบปัญหาการวิจัย ดังนี้

1. ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกัน

### ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยมีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาด้านการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน โรงเรียนในสหวิทยาเขตกระสัง ให้มีประสิทธิภาพต่อไป
2. ช่วยให้สถานศึกษาได้แนวทางเกี่ยวกับการส่งเสริมครูผู้สอนในการทำวิจัยในชั้นเรียน

## ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขต กระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

### 1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

จากที่ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักวิจัยหลายท่าน ผู้วิจัยจึงได้นำมากำหนดแนวทางการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน 4 ด้าน ดังนี้

- 1.2.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย
- 1.2.2 ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในชั้นเรียน
- 1.2.3 ด้านแหล่งข้อมูลงานวิจัยในชั้นเรียน
- 1.2.4 ด้านงบประมาณในการทำวิจัยในชั้นเรียน

### 2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนในสหวิทยาเขตกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2553 โดยแยกผู้บริหารโรงเรียน 13 คน ครูผู้สอน 231 คน รวมทั้งสิ้น 244 คน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง

### 3. ตัวแปรใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

#### 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

- 3.1.1 ตำแหน่ง แบ่งเป็น
  - 3.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน
  - 3.1.1.2 ครูผู้สอน
- 3.1.2 ขนาดของโรงเรียน แบ่งเป็น
  - 3.1.2.1 ขนาดเล็ก
  - 3.1.2.2 ขนาดกลาง
  - 3.1.2.3 ขนาดใหญ่
  - 3.1.2.4 ขนาดใหญ่พิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

#### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน นำผลมาใช้ปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

2. ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่ทำให้การดำเนินการวิจัยใน ชั้นเรียนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ได้แก่ ด้านความรู้การทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการส่งเสริมด้านงบประมาณในการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านแหล่งข้อมูลในงานวิจัยในชั้นเรียน

3. แนวทางการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้น หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน นำผลมาใช้ปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน มี 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการส่งเสริมด้านความรู้ หมายถึงการกระทำกระบวนการหรือวิธีการวิจัยในชั้นเรียนที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้โดยการจัดระบบงานวิจัย

3.2 ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในชั้นเรียน หมายถึงบุคลากรที่ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน

3.3 ด้านการส่งเสริมด้านงบประมาณในการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ปัจจัยสนับสนุนด้านงบประมาณและเงินทุนในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้

3.4 ด้านแหล่งข้อมูลในงานวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ปัจจัยสนับสนุนด้านแหล่งข้อมูล คำราเอกสารต่าง ๆ อย่างเพียงพอในการศึกษาค้นคว้าประกอบการวิจัย

4. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่มีตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าหรือผู้บริหารที่อยู่ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น ผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน และรักษาราชการแทนผู้อำนวยการ โรงเรียนสหวิทยาเขตกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

5. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอน ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนโรงเรียนในสหวิทยาเขตกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

6. โรงเรียนในสหวิทยาเขตกระสัง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนกระสังพิทยาคม โรงเรียนพลับพลาชัยพิทยาคม โรงเรียนห้วยราชพิทยาคม โรงเรียนลำดวนพิทยาคม โรงเรียนสูงเนินพิทยาคมโรงเรียนชุมแสงพิทยาคม

7. ตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนในสหวิทยาเขตกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

8. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง จำนวนนักเรียนในโรงเรียนโดยแบ่งตามเกณฑ์ของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2553 โดยมีรายละเอียดดังนี้

8.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 499 คน

8.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 – 1,499 คน

8.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500-2,500 คน

8.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,501-3,500 คนขึ้นไป

9. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 หมายถึง โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์